שיחה פרשת שלח תש"פ

1. משנה מסכת אבות פרק ו
אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום אמר לי רבי מאיזה מקום אתה אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות אמרתי לו בני אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד שנאמר (משלי ו) בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך בהתהלכך תנחה אותך בעולם הזה בשכבך תשמור עליך בקבר והקיצות היא תשיחך לעולם הבא וכן כתוב בספר תהילים על ידי דוד מלך ישראל (תהלים קי"ט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף ואומר (חגי ב') לי הכסף ולי הזהב אמר ה' צבאות:
2. פירוש מדרש שמואל שם: "אמר עוד, וכן כתוב בספר תהילים ע"י דוד מלך ישראל וכו', כלומר, אף אם תאמר שברבות לי כסף וזהב בו אזכה לחי העולם הבא בעשותי בו חסד משפט וצדקה בארץ, עם כל זה לא ראי זה כראי זה, והשכר הנמשך לאדם מן התורה אין לו ערך ודמיון עם שום דבר בעולם, שהרי מי לנו בענין הצדקה גדול מדוד מלך ישראל, כי כל ממונו הי' נותן לצדקה, וכמו שאמר הכתוב ויהי דוד עושה משפט וצדקה, ועם היות שרוב ממונו רובו ככולו הי' מפזר אותו לצדקה, ועם כל זה אמר הוא עליו, טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, עם היות שאותם אלפי כסף וזהב היו כולם לעשות צדקה ובנין בית המקדש, כמו שאמר הכתוב ואני בעניי הכנותי, שאם לא היו אלפי זהב וכסף לצדקה, פשיטא, מאי אתא לאשמועינן, ומי לא ידע כי יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה".
3. אלשיך תהלים קיט,עב (נדפס בספר מקדש מעט על תהלים)
Start from ומהר"ם אלשיך till וז"ל בעל מזמור לתודה

וגו׳: ובעל זקן אהרן ז״ל כתב לפי שיש דברים מטרידים את האדם מן התורה העניות והעשירות כמש״ה (משלי ל) ריש ועושר אל תתן לי וגו׳ לז״ל מה ששאלתי שהלימוד יהיה לטוב לי ידעתי אני ידעתי שלימוד התורה מעצמו היא הטוב הגמור אך מה ששאלתי שיהיה טוב לי לפי שיגורתי מן העוני או מן העושר וע״כ אני מבקש שבין תתן לי עוני או עשירות שלא ינרשיני מנחלת ה׳ היא התורה אלא אדרבה יהיה לי לעזר וז״א טוב לי בר״ל מה ששאלתי שיהיה טוב לי הוא שאם אבוא לידי עניות לא יטרידני מתורתך אלא אדרבה יהיה סבה ועזר למען אלמד חוקיך ואם תעשירני באלפי זהב וכסף יהיה באופן שיהיה חביב עלי תורת פיך יותר מאלפי זהב וכסף כמו ר״א בן הרסום:

חֻקֶּיךָ: (עב) טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ

(עב) טוב. אם מנהג אדם לענות עצמו לקנות הון ע״כ מאלפי זהב. הראב״ע ז״ל: וז״ל מהר״ם היצהרי ז״ל הישרה הז׳ שלא ישוס בלימוד תכלית אחר רק ללמוד ולהשיג מה ששפע מאת הש״י ולז״א תורת פיך כאדם האומר כוסף גדול יש לי להשיג המאמר שיצא מפי המלך בעצמו ולהבינו ולא ישוס תכליתו הכבוד והעושר ולזה יקוץ בהצעות ובשום ענין בעולם כי הוא בטבעו יעסוק ויכסוף לדעת כל דרוש ודרוש וכל מה שאפשר לשכל האדם: ומהר״ם אלשיך ז״ל כתב טוב לי כי עוניתי בראשיתי ביסורי עוני למען ע״י יסורין אלמד חקיך ושמא תאמר הלא לאיש כמוך שאחה מפזר נותן צדקה טוב היה לך אם היית עשיר שבזמן שהיית עני היה לך הכנה לתורה ואם היית עשיר היית מרבה צדקה גם שלא היית לומד כ״כ תורה לז״א טוב לי כלומר לי שאני נותן צדקה הרבה זכות תורה מאלפי זהב וכסף שהייתי נותן צדקה מרובה והטעם הוא להיות תורת פיך והיא כי אפי׳ כל מה שתלמוד ותיק מחדש מדעתו הכל נאמר מפיו ית׳ בסיני נמצא שכל מה שאני עוסק ומחדש בתורה. הכל הוא תורת פיך אך הצדקה גם שמקיים מצות פי ה׳ עכ״ז בפעולת הצדקה אינו עוסק בדברי פיו ית׳. א״י כי הנה אמרז״ל ע״פ (דה״א כב) והנה בעניי הכינותי לבית אלהי וגו׳ שפירושו ע״י התפרנסי כעני בפת זתרדין וכיוצא גנזתי כל הבא בידי אלפי זהב וכסף והנה התענה עניו רב ולא שוה לו כי קצף עליו ה׳ על שמנעו מעניי עמו ולא רצה שיבנה בממון ההוא בהמ״ק נמצא הלך עיניו חנם. יאמר טוב לי כי עוניתי שאם לא הועיל לי לבהמ״ק יועיל לי למען אלמד חוקיך שהיא הכנה רבה כנודע ואיני מיצר על שנתחלף לי תועלת העיניו מאצור כעפר בצר לבנון כי אדרבה טוב ש תורת פיך שאקנה בעיניו מאלפי זהב וכסף שהכינותי לעשות בהם אשר זמותי: וז״ל בעל מזמור לתודה ז״ל ע״ד מאז״ל בשמ״ר פמ״א (משלי ב) כי ה׳ יתן חכמה ולמי

מתקיימין אלא במי שמשים עצמו במי שאינו שנאמר (איוב כח) והחכמה מאין תמצא: [צג] אקלס רבי בא בר זבדא דאמר שמועה בשם זעיר מיניה: [צד] כתיב (קהלת יב) דברי חכמים כדרבונות וגו׳ נתנו מרועה אחד אמר הקב״ה אם שמעת דבר מפי קטן ישראל והנייך לא יהא בעיניך כשומעו מפי קטן אלא כשומעו מפי גדול ולא כשומעו מפי גדול אלא כשומעו מפי חכם ולא כשומעו מפי חכם אלא כשומעו מפי נביא ולא כשומעו מפי נביא אלא כשומעו מפי רועה ואין רועה אלא משה כמר״ת (ישעיה סג) ויזכור ימי עולם משה עמו איה המעלם מים את רועה צאנו איה השם בקרבו את רוח קדשו. ולא כשומעו מפי רועה אלא כשומעו מפי הגבורה ניתנו מרועה אחד ואין אחד אלא הקב״ה כמר״ת (דברים ו) שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד:

(עב) [צה] טב לי אורית פומך מן אלף כברין דהב וסיסא: [צו] אמר רבי יוסי בן קסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום אמר לי רבי מאיזה מקום אתה אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות

äåòú÷ òì éãé àåöø äçëîä